



## รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

### แผนงาน

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการเตรียมการการเคลื่อนย้ายแรงงานทางการท่องเที่ยวและการพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนของนักเรียนและนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรมในการพัฒนาหลักสูตร และเตรียมความพร้อมสู่การเปิดเสรีอาเซียน พ.ศ. 2558

(Policy Recommendations of Tourism Mobility Preparation and Students' Competency Development in Hotel and Tourism Program of Vocational College upon the Preparation of Curriculum towards Asian in 2015 towards Asian Economic Community in 2015)

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ และคณะ

เดือน มิถุนายน 2558

## บทคัดย่อภาษาไทย

แผนงานวิจัย เรื่อง “ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการเตรียมการการเคลื่อนย้ายแรงงานทางการท่องเที่ยวและการพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนของนักเรียนและนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรมในการพัฒนาหลักสูตร และเตรียมความพร้อมสู่การเปิดเสรีอาเซียน พ.ศ. 2558” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ถึงทิศทางการไหลของการเคลื่อนย้ายแรงงานทางการท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียนที่อาจมีผลต่อประเทศไทย ในการเปิดเสรีกลุ่มเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ถึงผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในการเคลื่อนย้ายแรงงานทางการท่องเที่ยว ในการเปิดเสรีกลุ่มเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 3) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ถึงปัจจัยและสาเหตุของผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมที่ในการเคลื่อนย้ายแรงงานทางการท่องเที่ยว ในการเปิดเสรีกลุ่มเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 4) เพื่อศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์คุณภาพประสิทธิภาพประสิทธิผลของหลักสูตรการโรงแรมและการท่องเที่ยวของวิทยาลัยอาชีวศึกษา ด้านบริบท ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของหลักสูตรการโรงแรมและการท่องเที่ยวของวิทยาลัยอาชีวศึกษาของผู้สอน เพื่อพร้อมที่จะผลักดันไปสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานทางการท่องเที่ยว ตามมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน และ 5) เพื่อศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรการโรงแรมและการท่องเที่ยวของวิทยาลัยอาชีวศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมตามมาตรฐานตามข้อตกลงว่าด้วยการยอมรับคุณสมบัตินบุคคล การตามมาตรฐานสมรรถนะร่วมวิชาชีพสำหรับการท่องเที่ยวอาเซียน

ผลการวิจัยของแผนงานวิจัยพบว่า

แนวโน้มการเคลื่อนย้ายแรงงานภายในภูมิภาคอาเซียนโดยภาพรวมนั้น ประเทศฟิลิปปินส์และประเทศกัมพูชาจะมีการไหลออกของแรงงานไปทำงานในประเทศต่างๆในอาเซียนมากที่สุด ส่วนประเทศอาเซียนที่รับแรงงานไหลเข้ามากที่สุด หลังจากรวมประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น คือ ประเทศสิงคโปร์ ประเทศมาเลเซีย และประเทศไทย แนวโน้มการเคลื่อนย้ายออกไปทำงานประเทศในอาเซียนของแรงงานไทยเมื่อเปิดเสรีอาเซียนนั้น ส่วนใหญ่สนใจไปทำงานที่ประเทศสิงคโปร์ แนวโน้มการเคลื่อนย้ายแรงงานของประเทศอาเซียนไหลเข้าประเทศไทยนั้น คือแรงงานจาก ประเทศฟิลิปปินส์ และแรงงานในกลุ่มประเทศ CMLV ผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมจากการเคลื่อนย้ายทางการท่องเที่ยวนั้น ได้แก่ 1) ความสมดุระหว่างการใช้แรงงานพลเมืองและ

แรงงานข้ามชาติ มีทั้งผลกระทบด้านบวกและผลกระทบด้านลบ คือ สามารถแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือได้ แต่อาจทำให้แรงงานฝีมือไทยที่สำคัญและขาดแคลน ถูกแย่งงานหรือลดบทบาทในการทำงานลง 2) การเปลี่ยนแปลงในประเทศที่แรงงานเคลื่อนย้ายเข้าและออกจำนวนมาก ส่งผลให้ความหนาแน่นของจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นและมีปัญหาต่างๆตามมา เกิดการเปรียบเทียบและความแตกต่างระหว่างเชื้อชาติ เกิดการแข่งขันในการหางานของแรงงาน ปัญหาอาชญากรรมต่างๆ เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมของประเทศต่างๆซึ่งกันและกัน เกิดความเข้าใจกันมากขึ้นระหว่างชาติในอาเซียน ตลาดแรงงานยืดหยุ่นขึ้น จำนวนแรงงานเพิ่มขึ้นในการพัฒนาประเทศ คุณภาพชีวิตของคนในประเทศและแรงงานก็ดีขึ้น 3) การสร้างงานที่มีคุณค่า (Decent Work) เพื่อดึงดูดให้แรงงานไทยทำงานในประเทศและแรงงานต่างชาติสนใจมาทำงานในประเทศไทย เป็นการคุ้มครองสิทธิของแรงงาน

ครูและอาจารย์ที่สอนในสาขาการท่องเที่ยวและโรงแรมของวิทยาลัยอาชีวศึกษาสังกัดคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีความคิดเห็นเป็นไปในทิศทางเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่กล่าวว่าการให้ความสำคัญกับครูผู้สอนจะเป็นบันไดแห่งความสำเร็จในการผลักดันทักษะทั้งทางด้านการบริการและความรู้สู่ นักเรียนนักศึกษาเพื่อให้อุตสาหกรรมการบริการมีความเข้มแข็งและสอดคล้องการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในแนวนโยบายในการเคลื่อนย้ายทางการท่องเที่ยวและการพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนของนักเรียนและนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรมในการพัฒนาหลักสูตรและเตรียมความพร้อมสู่การเปิดเสรีอาเซียน พ.ศ. 2558 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้มีมาตรฐานการศึกษาอาเซียน รวมทั้งทักษะฝีมือและภาษา และการเพิ่มศักยภาพของเมืองเพื่อเชื่อมโยงโอกาสจากอาเซียน เพื่อทำให้เมืองมีศักยภาพที่จะเชื่อมโยงกับสมาชิกอาเซียนด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นเมืองท่องเที่ยว และการพัฒนาการศึกษาในสาขาการท่องเที่ยวและการโรงแรมจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือบูรณาการทั้งระบบจากทุกภาคส่วนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและโรงแรม เช่น ภาคอาชีวศึกษา ผู้ประกอบการ นักเรียน/นักศึกษา ครู/อาจารย์ ผ่านหลักสูตรอาชีวศึกษาให้มีจุดเด่น เช่น ความเป็นไทย ความอบอุ่น ความเป็นมิตร โดยนโยบายดังกล่าวยังสามารถขยายออกไปสู่แรงงานต่างชาติที่เข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยผ่านกรอบด้านความเป็นไทย ความอบอุ่นและความเป็นมิตร เป็นต้น นอกจากนั้นเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน จึงสมควรวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ จากผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มสมรรถนะของแรงงาน (ทั้งครู/อาจารย์ และนักเรียนนักศึกษา) ผ่านหลักสูตร/แผนการเรียนระดับอาชีวศึกษารวมทั้งการใช้ระบบการตรวจสอบติดตามผลการทำงาน เช่น ระบบการทำงานเป็นกระบวนการ เป็นต้น

ผลการวิจัยสามารถนำมาวิเคราะห์เป็นรูปแบบ (Model) และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของโครงการวิจัย อาทิ การกำหนดแนวทางในการสร้างความมั่นใจให้นักเรียน นักศึกษา ได้ทำงานในต่างประเทศมากขึ้น ถึงแม้ว่านิสิตคนไทยส่วนใหญ่จะไม่ชอบทำงานต่างประเทศ โดยอาจจะแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่มีความประสงค์ที่จะไปทำงานต่างประเทศ ก็ควรพัฒนาทักษะด้านการทำงาน ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ให้ได้มาตรฐานผ่านทางหลักสูตรการเรียนการสอน และการสร้างความมั่นใจในการทำงานในสภาพแวดล้อมที่แตกต่างในต่างประเทศ กลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ไม่ประสงค์ที่จะไปต่างประเทศ ก็ควรจะต้องพัฒนาทักษะด้านการทำงาน ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ ให้ได้มาตรฐานและคุณภาพที่สูงขึ้น พร้อมทั้งจะเป็นผู้บริหารของบุคลากรที่จะเคลื่อนย้ายมาในประเทศไทย

ผลวิจัยได้ขยายไปสู่การอธิบายแผนภาพรวมของรูปแบบ (Models) และภาพรวมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายของแผนงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการเตรียมการการเคลื่อนย้ายแรงงานทางการท่องเที่ยวและการพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนของนักเรียนและนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาที่เปิดสอนสาขาวิชาการท่องเที่ยว และการโรงแรมในการพัฒนา หลักสูตร และเตรียมความพร้อมสู่การเปิดเสรีอาเซียน พ.ศ. 2558 อาทิ การเตรียมการหาแนวทางพัฒนาศักยภาพของแรงงานไทยให้ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับระดับประเทศ และสากล การจัดตั้ง National Tourism Services Fund ในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนของผู้ประกอบการในการลงทุนด้านงานบริการ การจัดตั้งสภาวิชาชีพด้านการท่องเที่ยวเพื่อกำกับ ติดตาม และประเมินผลคุณภาพงานบริการของการท่องเที่ยวไทย และการให้ความสำคัญด้านทักษะทั้งภาษาอังกฤษ และภาษาอื่น ๆ โดยผ่านทางการใช้หลักสูตรนานาชาติ โดยเน้นหลักการสื่อสารเพื่อการใช้งาน มากกว่าการคำนึงหลักไวยากรณ์ จนทำให้นักเรียน นักศึกษากังวล ไม่กล้าสื่อสารภาษาต่างประเทศ เป็นต้น

**คำสำคัญ:** ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, การเคลื่อนย้ายทางการท่องเที่ยว, วิทยาลัยอาชีวศึกษา, หลักสูตร

สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม

## ABSTRACT

This research project titled “Policy Recommendations of Tourism Mobility and Students’ Competency Development in Hotel and Tourism Program of Vocational College upon the Preparation of Curriculum towards Asian Economic Community in 2015.” The objectives of this research were 1) to study and analyze data to set policy suggestions in order to prepare the free flow of tourism and service professionals of ASEAN to Thailand in 2015. 2) to study and analyze data to set policy suggestions in order to prepare to socio-cultural impacts of free flow of tourism and service labors of ASEAN to Thailand in 2015. 3) to study and analyze data to set policy suggestions in order to prepare factors and causes of impacts of free flow of tourism and service labors of ASEAN to Thailand in 2015. 4) to gather and analyze data to examine the quality, efficiency, and effectiveness of hotel and tourism curriculum in vocational colleges in terms of its context, process, input, and product toward the flow of labor in tourism according to the ASEAN Competency Standards for Tourism Professionals, and 5) to study, gather, and analyze data to promote and develop the hotel and tourism curriculum of vocational colleges to meet the requirements according to the ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Tourism Professionals.

The results of this research project were:

Trend of labor mobility within the ASEAN, laborers from Cambodia and Philippines are most expected to outflow and the countries that will receive the most inflow of labor are Singapore, Malaysia and Thailand. Trend of Thai labor mobility, Thai labors likely to flow out to Singapore and the influx of workers from Philippines and CMLV countries are expected to flow in Thailand. However, labor mobility under the ASEAN free flow has many elements and factors. The socio-cultural impacts of tourism mobility upon AEC free flow of labor in 2015 include:

1) the balance between citizens and migrant workers, both positive and negative impacts, as free flow of labor can resolve the shortage of skilled workers but may cause significant labor shortages in Thailand as well as the taking or reduce the role of work may occur, 2) significant changes of over inflow and outflow in the host country include overcrowded of population in the host area, social problems, problems between the races, high competition in the job market, crime, and culture shock, increasing the understanding across ASEAN, the flexibility of labor market, Increasing number of workers in developing countries, and improvement quality of life in the host country, and 3) the creation of a decent work in order to protect labor rights as well as to attract workers working in Thailand and foreign workers to come to work in Thailand.

Instructors who taught in the hotel and tourism major at vocational colleges under the Vocational Education Commission agreed with the Office of Vocational Education Commission in many points. Firstly, teachers are the key steps to success in fostering both knowledge and service skills among students to strengthen the service industry in preparation for the AEC with regard to the policy involving the flow of labor in tourism. Secondly, it is crucial to develop the learning and teaching approaches in the vocational colleges that offer hotel and tourism major in preparation for the AEC. Thirdly, human resources development should meet the ASEAN's education standards both in terms of language and skills. Fourthly, potential of the city should be increased for ASEAN connection and opportunities in the tourism industry. Fifthly, the development of study in hotel and tourism major requires whole and integrated cooperation from every sector in the hotel and tourism industry such as vocational schools, operators, students, and teachers, through a unique curriculum by for example including Thainess, warmth, and friendliness. Such policy can be extended to foreign labors who work in Thailand by arranging a training course for them. In addition, to balance the demand and supply, different factors from the operators should be analyzed in order to increase the labor competency (of both the students and the teachers) through curriculum/lesson plans, as well as implementing a monitoring system to check the work performance.

The results of the study could be analyzed to come up with a model and policy suggestions of the research project. For example, they can be used as a guideline for encouraging the students to be more confident in working overseas because most Thai people do not like working in a foreign country. The students can be divided into two groups. The first group includes those who would like to work abroad. They should improve their work, communication, and human relations skills up to the standard through the curriculum, and build their confidence in working in an unfamiliar environment abroad. The second group includes those who have no intention to go abroad. They should improve their work, communication, and human relations skills to the standard and higher quality so that they will be ready for the executive position and take the responsibility in supervising foreign labors who will be coming into Thailand.

The research results also lead to the explanation of the overall picture of models and the general policy suggestions of the policy suggestion plan in preparation for the free flow of labor in tourism and the development of learning and teaching of students at vocational colleges that offer hotel and tourism major by improving the curriculum. The preparation for the AEC in 2015 includes seeking ways to enhance the potential of Thai labors to meet the accepted national and international standards, setting up the National Tourism Services Fund to access the source of fund of the operators to invest in their services, establishing the Federation of Tourism Profession to monitor, follow up, and evaluate the tour service, and focusing on English language and others by offering international program. The language teaching should aim at practical use for communication rather than proficiency in grammar, which could make the students worried and shy to communicate in a foreign language.

*Keywords: ASEAN Economic Community, tourism mobility, vocational college, hotel and*

*tourism curriculum.*